

ADAM SZAFRANIEC

TAK! WIERZĘ!

Kraków 2012–2013

FIAT — NIECH SIĘ TAK STANIE

SCENARIUSZ ZWIASTOWAŃ ADWENTOWYCH

dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych

zintegrowany ze scenariuszem jaselek „Ach! Co za noc!”

do wystawienia indywidualnego bądź w połączeniu z przedstawieniem jasełkowym

OD AUTORA

Poniższy scenariusz może posłużyć do przygotowania przedstawienia adwentowego lub jako wstęp do przedstawienia jasełkowego dla tych, którzy lubią realizować sztuki z rozmachem, a także dysponują odpowiednim zapleczem scenicznym i ludzkim. Dla mnie jest bardzo ważne, aby „Zwiastowania” zaistniały na scenie, bo są one integralną częścią przyjścia Pana i preludium do późniejszych wydarzeń. Akt I nie wymaga szczególnej oprawy scenograficznej, raczej tylko bogatego zastosowania światła. Zdaję sobie jednak sprawę z rozmaitych problemów związanych z oświetleniem, musicie zatem sami poszukiwać rozwiązań adekwatnych do treści.

Jasełka oparłem na przekazie z Ewangelii św. Łukasza, a więc inspiracją był tekst Pisma Świętego.

Adam Szafraniec

AKT I

Zachariasz

Występują: ŁUKASZ, TEOFIL, ARCHANIÓŁ GABRIEL, ZACHARIASZ, ELŻBIETA, POSŁANIEC (rola epizodyczna)

Narracja aktywna. ŁUKASZ wchodzi na scenę, mówiąc (rozmawia sam ze sobą).

*A jeśli te nauki przekazywane przez naocznych świadków ludzie przekręcą? A jeśli zwątpią? Choćby taki Teofil. Ciągłe ma wątpliwości. Ciągłe o coś dopytuje. Hmm. Napiszę do niego list, zdobędzie wiedzę i zrozumie tajemnicę, no i... może nieść dobrą nowinę dalej (*mruczy pod nosem*). Muszę umocnić w nim tę naukę. Drogi Teofilu, nie będziesz miał więcej wątpliwości.*

*Szybkim krokiem podchodzi do stolika, na którym stoi kałamarz z piórem i świeca lub kaganek. Pisząc, mówi półgłosem. Wypowiada wolno swoje myśli i jednocześnie przelewa je na papier (*naprawdę powinien równocześnie pisać i mówić, będzie to bardziej autentyczne*). Posługuje się przy tym piórem i „papierusem”. W rolach ŁUKASZA i TEOFILA powinni wystąpić dorośli. TEOFIL nie musi się uczyć kwestii na pamięć, ponieważ będzie odczytywał list. Wiedzę na temat strojów aktorów można uzyskać z odpowiednich źródeł. Oczywiście większość z Was teatrem zajmuje się amatorsko, a to znaczy, że nie posiadacie profesjonalnego zaplecza kostiumowego i kostiumologa z prawdziwego zdarzenia. Jak zatem wybrnąć z problemów związanych z właściwym odzieniem dla aktorów? Na przykład korzystając z wiedzy historycznej, można „skroić” kostium dla Łukasza i Teofila, na podstawie chociażby poniższego opisu, znalezionego w Internecie. Wystarczy zerknąć na ikonografię w literaturze bądź na obrazy w kościołach, by uwiarygodnić ten opis (*dla realizujących amatorski teatr wystarczający*).*

„Ubranie Izraelity składało się przede wszystkim z tuniki i płaszcza. Oba rodzaje strojów zakładały zarówno kobiety, jak i mężczyźni. Tunika była szatą sięgającą poniżej kolan, zrobioną z jedwabiu lub wełny. W czasie pracy lub podróży była przepasywana pasem. Żydzi zdejmowali ją tylko na noc. Płaszcz natomiast był strojem uroczystym, którym jednakże niekiedy przykrywano się podczas snu, a czasami służył jako rodzaj wykładziny lub dywanu, na którym sadzano gościa. Ubranie kobiety różniło się w zasadzie jedynie tym, że było z delikatniejszego materiału i bardziej ozdobne, choć biżuterią — ze złota, srebra, pereł i drogich kamieni — mężczyźni byli obwieszani nie mniej niż kobiety. Buty,

*zwykle sandały, robione były ze skóry wielbłąda, szakala lub hieny, a podeszwy z kory palmowej lub trzciny*¹.

ŁUKASZ (*przystępuje do pisania listu*)

Drogi Teofilu. Wielu już starało się ułożyć opowiadanie o zdarzeniach, które się dokonały pośród nas, tak jak nam je przekazali ci, którzy od początku byli naocznymi świadkami i sługami słowa. Postanowiłem i ja zbadać wszystko od pierwszych chwil i opisać ci po kolei, dostojny Teofilu, abyś się mógł przekonać o całkowitej pewności nauk, których ci udzielono². ŁUKASZ *dalej pisze, mrucząc niezrozumiale pod nosem. Po chwili zwija list w rulon, przewiązuje sznurkiem i przekazuje POSŁAŃCOWI.*

Nr 1 na CD. Gong

Dalszą treść listu publiczność pozna za sprawą TEOFILA, który właśnie go otrzymał w postaci rulonu przewiązanego sznurkiem. Rozwiązuje sznurek i przystępuje do czytania.

Narracja aktywna. TEOFIL powinien grać swoją rolę, stojąc z boku, poza sceną główną. Scenografię mogą tworzyć duże plansze z kartami Ewangelii według św. Łukasza. TEOFIL spaceruje tam i z powrotem i czyta. Dobrze byłoby, aby aktor grający tę rolę posługiwał się mikrofonem nagłównym z mikroportem lub w ogóle nie używał mikrofonu.

TEOFIL (*czyta*)

Drogi Teofilu. Za czasów Heroda, króla Judei, żył pewien kapłan imieniem Zachariasz. Miał on żonę z rodu Aarona, a na imię jej było Elżbieta. Mieszkali w Ain Karem, miasteczku oddalonym siedem kilometrów od Jerozolimy. Oboje byli sprawiedliwi wobec Boga i postępowali nienagannie według wszystkich przykazań i przepisów Pańskich. Nie mieli jednak dziecka, ponieważ Elżbieta była niepłodna, oboje zaś byli w podeszłym wieku.

Tymczasem na scenę wchodzi ZACHARIASZ i składa ofiarę kadzenia.

Należy przygotować kadzielnicę, rekwizyt w kształcie misy lub niskiej donicy ogrodowej, w której umieścić można małe naczynie, odporne na wysoką temperaturę. Waszą wyobraźnię może rozjaśnić rysunek na portalu Opoka. W tym celu należy w wyszukiwarce wpisać hasło „Zachariasz”, a gdy otworzą się linki do stron, to ponad nimi kliknijcie na górnym pasku w zakładkę „GRAFIKA”.

¹ W. Knap, *W takim świecie żył Jezus*, <http://tarnowskikurierkulturalny.blox.pl>. Jeśli ktoś z Was przygotowuje strój według przytoczonego opisu, to proszę koniecznie mnie o tym powiadomić. Najwyżej ocenię sandały z szakala lub z hieny.

² Łk 1,1–4.

ZACHARIASZ może stać przy odpowiednio przygotowanym stole, na którym ustawicie kadzielnicę z rozżarzoną węglem. Dosypując odrobinę kadziła, które znajdziecie w każdej parafii, uzyskacie pożądany efekt.

UWAGA! Nie używajcie kadzielnicy współczesnej, którą znacie z kościoła. Ołtarz kadzenia³ może być namalowany na dużym arkuszu papieru lub wykonany z drewna bądź z tektury (opis według Księgi Wyjścia w przypisie; odpowiednią rycinę znajdziecie bez trudu w Internecie, wpisując w wyszukiwarce „ołtarz kadzenia”). Dobrym rozwiązaniem jest też pusta, zaciemniona scena, pozbawiona elementów scenografii, jedynie z zastosowaniem światła, w połączeniu z którym dym kadziła stworzy nastrój modlitwy ofiarnej.

TEOFIL (*nadal odczytuje list*)

Pewnego dnia Zachariaszowi wypadła służba kapłańska przed Bogiem⁴. Wszedł do przybytku Pańskiego, aby złożyć ofiarę kadzenia. A cały lud modlił się na zewnątrz.

ZACHARIASZ okadza ołtarz Pana. TEOFIL przerywa głośnie czytanie, ale nadal siedzi, wpatrując się w list. Gdy akcja przeniesie się na scenę, TEOFIL albo dyskretnie się wycofa, albo będzie kontynuować milczące studiowanie listu.

Nr 2 na CD. Pojawienie się Archaniola Gabriela

ZACHARIASZ modli się, gdy nagle z prawej strony ołtarza (jeśli zastosujecie scenografię i przygotujecie ołtarz, to — zgodnie z przekazem biblijnym — anioł powinien się ukazać z prawej strony) pojawia się ARCHANIOŁ GABRIEL. Przerażony ZACHARIASZ pada na kolana. Drży.

ARCHANIOŁ GABRIEL

Nie bój się, Zachariaszu. Twoja prośba została wysłuchana. Elżbieta urodzi ci syna. Nadasz mu imię Jan. Będzie to dla ciebie radość i wesele, i wielu z jego narodzenia cieszyć się

³ „Potem wystawisz ołtarz z drzewa akacjowego dla spalania kadziła. ² Jego długość będzie wynosiła jeden łokieć i jeden łokieć jego szerokość. Będzie kwadratowy, a wysokości będzie miał dwa łokcie, i będą wychodziły z niego rogi. ³ I przykryjesz go szczerym złotem, jego wierzch i jego boki dokoła, i jego rogi; uczynisz na nim złoty wieniec dokoła. ⁴ Poniżej zaś wieńca na dwóch bokach uczynisz dwa pierścienie na drążki, celem przenoszenia go na nich. ⁵ A drążki te zrobisz z drzewa akacjowego i pokryjesz je złotem. ⁶ Postawisz go zaś przed zasłoną, która wisi przed Arką Świadectwa, przed przeblagalną, która jest nad Świadectwem, gdzie będę spotykał się z tobą. ⁷ Każdego zaś ranka będzie spalał Aaron na nim wonne kadziło, gdy będzie przysposabiał lampy do świecenia. ⁸ A gdy Aaron zapali o zmierzchu lampy, zapali również kadziło, które będzie spalane ustawicznie przed Panem poprzez wszystkie wasze pokolenia. ⁹ Nie możecie na nim ofiarować kadziła świeckiego ani też składać całopalenia, ani ofiary pokarmowej. Nie możecie też na niego wylewać żadnej ofiary z płynów. ¹⁰ Na jego rogach winien Aaron raz w roku dokonać obrzędu przeblagalnego krwią ofiary, która za grzech będzie złożona. Winien on też raz w roku dokonać na nim obrzędu przeblagalnego za wasze pokolenia. Będzie on bardzo święty dla Pana” (Wj 1–10).

⁴ Z powodu dużej liczby kapłanów każdy z nich mógł tylko raz w życiu złożyć tę ofiarę, w dniu wyznaczonym przez losowanie.

będzie. Będzie bowiem wielki w oczach Boga, który go wybrał, aby szedł przed Panem i przygotował lud doskonały.

ZACHARIASZ

Ależ to niemożliwe! Przecież oboje jesteśmy w podeszłym wieku. Bóg ukarał nas bezpłodnością, jesteśmy okryci hańbą! Nie mogę pojąć, w jaki sposób mój syn przygotuje Izraela na przyjęcie Pana.

ARCHANIOŁ GABRIEL

Jestem Gabriel, stoję przed Bogiem, który mnie posłał, mówię w Jego imieniu. On polecił mi, abym rozmówił się z tobą i oznajmił ci tę radosną wieść. Ty jednak mi nie wierzysz.

ZACHARIASZ

Wybacz, przecież jestem oddany Panu. On wie, jak bardzo. Zawstydzają mnie jednak to, co słyszę... I zdumiewa. *(Chwila milczenia)*. Co ludzie powiedzą?

ARCHANIOŁ GABRIEL

Zachariaszu! Staniesz się niemy i nie będziesz mógł mówić aż do dnia, w którym twój syn otrzyma imię, bo nie uwierzyłeś moim słowom, które się spełnią w swoim czasie.

ZACHARIASZ *usiłuje jeszcze odpowiedzieć* ARCHANIOŁOWI GABRIELOWI, *ale nie może wymówić już ani słowa. Wydaje jedynie rozpaczliwe jęki i belkot.* ARCHANIOŁ GABRIEL *schodzi ze sceny. Gdy znika za kulisami, ZACHARIASZ odprowadza go wzrokiem, chciałby go zatrzymać, ale nie może wypowiedzieć ani słowa.*

Nr 3 na CD. „Smutek Zachariasza”

ZACHARIASZ, *zły na siebie, szlochając i łapiąc się za głowę, opuszcza przybytek Pana. Idzie w stronę publiczności i zmierza ku wyjściu. Muzyka brzmi do końca.*

TEOFIL *ciągle studiuje list od Łukasza.*

AKT II

Maryja

SCENA I

Zwiastowanie Maryi

Występują: TEOFIL, ARCHANIOŁ GABRIEL, MARYJA

TEOFIL wstaje od stołu i spacerując, znów czyta list na głos. Światła na scenie całkowicie gasną. Scena jest zaciemniona lub zasłonięta kurtyną. W tym czasie dokonujemy szybkiej zmiany scenografii, w zależności od Waszych możliwości.

TEOFIL

Gdy upłynęły dni posługi kapłańskiej, Zachariasz powrócił do domu. W niedługim czasie żona jego Elżbieta poczęła i przez pięć miesięcy pozostawała w ukryciu. Gdy była ona w szóstym miesiącu ciąży, Bóg znów posłał anioła Gabriela, tym razem do miasta Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja.

Na scenę wchodzi MARYJA. Oto przykładowe rozwiązania scenograficzne i sytuacyjne. Wybór zależy od Waszych możliwości.

— *MARYJA niesie na głowie dzban z wodą. Po chwili stawia go i odpoczywa. Nabiera w dłoń wody z dzbana i pije. Powiedzmy, że ta scena rozgrywa się na drodze.*

— *ARCHANIOŁ GABRIEL pojawia się, gdy MARYJA odpoczywa w cieniu drzewa (można wówczas zaaranżować namiastkę scenografii z pniem drzewa).*

— *MARYJA, niosąc dzban, siada na ławeczce przed domem. Nabiera w dłoń wody z dzbana i pije.*

— *Można też umieścić tę scenę we wnętrzu domu. Wówczas scenografię mogą tworzyć dwa, trzy charakterystyczne sprzęty, a może tylko okno, przez które pada światło i pod którym rozgrywa się scena zwiastowania.*

Słychać łopot skrzydeł. Pojawia się ARCHANIOŁ GABRIEL.

GABRYŚ, MARYSIA I ZACHARIASZ

SCENARIUSZ PRZEDSTAWIENIA ADWENTOWEGO DLA PRZEDSZKOLAKÓW I UCZNIÓW KLAS ZEROWYCH

ściśle zintegrowany ze scenariuszem jasełek „Ach! co za noc!”

Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli przedszkolnych
do wystawienia indywidualnego bądź zintegrowania z przedstawieniem jasełkowym

Ważne! Po zapoznaniu się z całym scenariuszem nie należy wyciągać pochopnie wniosku, że jest on za trudny dla przedszkolaków, lecz wyodrębnić z niego te fragmenty, z którymi nasz zespół aktorski sobie poradzi, i skonfrontować je ze ścieżką dźwiękową.

Rola scenarzysty w moim wypadku nie jest prosta, gdyż wyobraźnię ogranicza świadomość zróżnicowanych możliwości aktorskich dzieci (nawet równolatków; nauczyciele i wychowawcy najlepiej wiedzą, że rocznik rocznikowi nierówny), warunków lokalowych, rozmaitych niedoskonałości sprzętu nagłaśniającego i oświetlenia. I tego, że — przeciwnie — trafiają się profesjonalne sale, akustycy i oświetleniowcy. Ten sam scenariusz będzie więc realizowany w zupełnie różnych warunkach. Jedni wystawiają sztuki na kilkunastu metrach kwadratowych sali lekcyjnej lub przedszkolnej, a inni — na ogromnych teatralnych scenach. Żadne rozwiązanie nie będzie więc jednakowo dobre dla wszystkich. Stąd bardzo skromne sugestie scenograficzne, choreograficzne i oświetleniowe. Sami musicie odnaleźć się w warunkach, którymi dysponujecie.

Poniższy scenariusz może posłużyć do przygotowania przedstawienia adwentowego lub jako wstęp do przedstawienia jasełkowego dla tych, którzy lubią realizować sztuki z rozmachem, a także dysponują odpowiednim zapleczem scenicznym i ludzkim. Dla mnie jest bardzo ważne, aby „Zwiastowania” zaistniały na scenie, bo są one integralną częścią przyjścia Pana i preludium do późniejszych wydarzeń. Akt I nie wymaga szczególnej oprawy scenograficznej, lecz tylko bogatego zastosowania światła. Zdaję sobie jednak sprawę z problemów związanych z oświetleniem, musicie zatem sami poszukiwać rozwiązań adekwatnych do treści.

AKT I

Zachariasz

Występują: ŁUKASZ (narrator), ARCHANIÓŁ GABRYŚ, ZACHARIASZ, ELA

Nr 1 na CD. Gong

ŁUKASZ

Za czasów Heroda, króla Judei, żył pewien kapłan imieniem Zachariasz. Miał on żonę, a na imię jej było Ela. Mieszkali w Ain Karem, miasteczku położonym niedaleko od Jerozolimy. Oboje kochali Boga i żyli według Jego przykazań. Mieli jeden wielki problem. Nie mogli się doczekać dziecka, a oboje byli w podeszłym wieku.

Na scenę wchodzi ZACHARIASZ i składa ofiarę kadzenia.

Należy przygotować kadzielnicę, rekwizyt w kształcie misy lub niskiej donicy ogrodowej, w której umieścić można małe naczynie, odporne na wysoką temperaturę. Waszą wyobraźnię może rozjaśnić rysunek na portalu Opoka. W tym celu należy w wyszukiwarce wpisać hasło „Zachariasz”, a gdy otworzą się linki do stron, to ponad nimi, na górnym pasku, kliknijcie na zakładkę „GRAFIKA”.

ZACHARIASZ może stać przy odpowiednio przygotowanym stole, na którym ustawicie kadzielnicę z rozżarzoną węglem. Dosypując odrobinę kadzidła, które znajdziecie w każdej parafii, uzyskacie pożądaną efekt.

UWAGA! *Nie używajcie kadzielnicy współczesnej, którą znacie z kościoła. Ołtarz kadzenia może być namalowany na dużym arkuszu papieru lub wykonany z drewna bądź z tektury. Dobrym rozwiązaniem jest też pusta, zaciemniona scena, pozbawiona elementów scenografii, jedynie z zastosowaniem światła, w połączeniu z którym dym kadzidła stworzy nastrój modlitwy ofiarnej.*

ŁUKASZ

W któryś dzień Zachariaszowi przypadła służba kapłańska przed Bogiem. Wszedł do przybytku Pańskiego, aby złożyć ofiarę kadzenia, a cały lud modlił się na zewnątrz. Nagle pojawił się ARCHANIÓŁ GABRYŚ

Nr 2 na CD. Pojawienie się Gabrysia

ZACHARIASZ *jest przerażony jego widokiem. Pada na kolana.*

GABRYŚ

Nie bój się, Zachariaszu. Twoja prośba została wysłuchana.

Żona urodzi ci dziecko. Będziesz miał synka Jana.

ZACHARIASZ

W podeszłym wieku? Myślę, że się spóźniłeś,
aniołku! Może nas jednak z kimś pomyliłeś?

GABRYŚ

Człowieku! Co z twoją wiarą?

ZACHARIASZ

Już jestem stary. Żonę mam starą...

GABRYŚ

W podeszłym wieku — chciałeś powiedzieć.

Słuchaj człowieku, musisz to wiedzieć,

Język twój drętwy, nic już nie powie.

Pan ci odebrał łaskę i mowę.

Zostaniesz niemy, aż się to stanie

Boś nie jest godzien.

ZACHARIASZ *(usiłuje odpowiedzieć, ale wydaje jedynie rozpaczliwe jęki i belkot)*

Aiee...

GABRYŚ *odchodzi.*

Nr 3 na CD. „Smutek Zachariasza”

ZACHARIASZ, szlochając i trzymając się za głowę, opuszcza przybytek Pana. Idzie w stronę publiczności i zmierza ku wyjściu. Muzyka ilustracyjna kończy akt I i wprowadza do aktu II.

AKT II

Marysia

SCENA I

Zwiastowanie Marysi

Występują: ŁUKASZ (narrator), GABRYŚ, MARYSIA

ŁUKASZ

Zachariasz powrócił do domu, szlochając (*chwila ciszy*). Gdy jego żona Ela była w szóstym miesiącu ciąży, Bóg znów posłał Archaniola Gabrysia, tym razem do miasta Nazaret, do Marysi, dziewczyny poślubionej mężczyźnie imieniem Józio z rodu Dawida.

Nr 4 na CD. Pojawienie się GABRYŚIA

Na scenę wchodzi MARYSIA. Na głowie niesie dzban. Po chwili stawia go, ociera pot z czoła, nabiera z dzbana wody do glinianego kubka, siada i pije. Muzyka milknie. Przed MARYSIĄ staje GABRYŚ.

GABRYŚ (*uśmiechając się życzliwie*)

Marysiu, bądź pozdrowiona,

Pan z Tobą, jesteś błogosławiona.

MARYSIA, *zmieszana, patrzy z niedowierzaniem. Wycofuje się. Po chwili przyklęka. Ważne, aby to zmieszanie, strach i zdumienie potrafiła wyrazić na twarzy. Mówi sama do siebie:*

Co mogą znaczyć te dziwne słowa?

Co mam powiedzieć? Jak się zachować?

W tym czasie GABRYŚ trwa z rękami rozłożonymi szeroko, jakby na powitanie. Daje MARYSI czas, aby się oswoiła z sytuacją. Po chwili robi krok w jej stronę.

GABRYŚ

Ojej! Strach masz w oczkach...

Nie bój się, nie bój, Panienko Święta!

Pan mnie tu posłał, znalazłaś bowiem łaskę u Niego.

On pragnie, Marysiu, byś urodziła Syna Bożego.

MARYSIA

Jak się to stanie? Ja jestem tutaj, a Bóg jest w niebie.

Nr 5 na CD. „Oto ja”

Oto ja

W czasie trwania wstępu muzycznego do piosenki mówiony monolog GABRYŚIA.

GABRYŚ

Duch Święty dzisiaj zstąpi na Ciebie.

Bóg wszystko może, a tyś jest godna.

Weźmy na przykład Elę, była niepłodna,

A jest już w szóstym miesiącu ciąży.

W najbliższym czasie do niej podążysz.

Kłania się MARYŚI, która śpiewa:

1. Oto ja

Służebnica Pańska

Niech mi się stanie

Według słowa Twego

Oto ja

Służebnica Pańska

Jemu chcę służyć

Należać do Niego.

Na scenę wchodzi chór ANIOŁÓW i śpiewa drugą zwrotkę:

2. Oto Ty

Służebnico Pańska

Świątynio Boga

Spośród nas wybrana

Oto Ty

Powijesz Mesjasza

Bóg Cię wywyższył

Błogosławmy Pana.

Wznosząc ręce ku niebu:

Błogosławmy Pana!

Błogosławmy Pana!

Błogosławmy Pana!

Błogosławmy Go!

Kurtyna w dół.